

Бойко О. М.,
суддя

Дніпропетровського районного суду Дніпропетровської області

ПРЕДМЕТ АДМІНІСТРАТИВНОГО ДОГОВОРУ: ДОСВІД ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

Анотація. За підсумками дослідження положень зарубіжних нормативно-правових актів із питань адміністративних договорів автор встановив, що у зарубіжних країнах адміністративний договір насамперед може укладатися замість адміністративних актів для врегулювання відповідних адміністративно-правових відносин на договірних засадах шляхом їх започаткування, зміни та припинення, крім випадків, що встановлені законодавством, або якщо це є неможливим через природу відповідних суспільних відносин (Німеччина, Іспанія, Сполучене Королівство, Тайвань). Більше того, адміністративний договір може бути інструментом договірного адміністративно-правового регулювання для визначення правил поведінки адміністративних органів і приватних осіб у багатьох галузях економіки та сферах публічного адміністрування. Зокрема, адміністративними договорами між податковою адміністрацією та платниками податків чи їх об'єднаннями може конкретизуватися порядок виконання ними їхніх податкових зобов'язань або він може адаптуватися до особливостей їхньої фінансово-господарської діяльності (Сполучене Королівство). Адміністративний договір може також забезпечити збільшення гнучкості у виборі оптимальних і найбільш ефективних способів досягнення цілей законодавства зі створенням прийнятних умов для діяльності відповідних юридичних і фізичних осіб (Нідерланди).

Також адміністративний договір може використовуватися для оформлення умов мирного врегулювання публічно-правового спору між адміністративним органом і приватною особою на основі взаємних поступок і для якомога ефективного виконання завдань публічного адміністрування. Водночас законодавством запроваджуються обмеження можливостей примирення сторін публічно-правового спору за деяких обставин, зокрема через те, що остаточне й авторитетне вирішення питання необхідне для адміністративно-правового прецеденту, справа має істотний вплив на права й обов'язки фізичних або юридичних осіб, котрі не є сторонами у справі, особливе значення має дотримання ustalених підходів до вирішення відповідних питань, через що недоцільним є збільшення варіацій в індивідуальних справах, важливою є повна публічність засобів і процедур прийняття рішення у справі тощо (США).

Ключові слова: адміністративний акт, адміністративний договір, адміністративно-правове регулювання, міжвідомча взаємодія, примирення в адміністративному праві.

Постановка проблеми. Напрацювання науковим співтовариством теоретико-правових положень, висновків і практичних рекомендацій щодо забезпечення утвердження адміністративних договорів як дієвих інструментів адміністративно-правового регулювання, вираженого окреслення та максимального використання їх потенціалу для впорядкування адміністративно-правових відносин неодмінно потребує ґрунтовного дослідження положень зарубіжних нормативно-правових актів із

питань адміністративних договорів і практики їхнього застосування як джерел, що вбирають найкращий зарубіжний досвід визначення прав та обов'язків суб'єктів владних повноважень і приватних учасників адміністративно-правових відносин на договірній основі. Особлива увага має приділятися відповідним положенням актів адміністративного законодавства тих країн, у яких запроваджене цілісне та кристалізоване правове підґрунтя укладення та реалізації адміністративних договорів, а також багаторічний та успішний досвід їх використання для практичного вирішення адміністративно-правових питань. Аналіз міжнародних документів і зарубіжних наукових і нормативно-правових джерел дає підстави стверджувати, що першорядне значення у світлі вищевикладених критеріїв визначення вибірки для порівняльно-правового дослідження має наукове опрацювання відповідного адміністративного законодавства Іспанії, Німеччини, США, Республіки Китаю (Тайваню) та Франції.

Визначаючи структуру дослідження, вважаємо оптимальним почергово розглянути зарубіжний досвід нормативно-правового регулювання основних сутнісних і правових аспектів адміністративних договорів, з-поміж яких можливість і порядок укладення адміністративних договорів, особливості їхнього виконання, а також підстави та правові наслідки недійсності адміністративних договорів. Теоретично основою для дослідження послугують напрацювання авторських колективів під керівництвом А. Брайден (А. Bryden) та Е. Джейн-Льопіс (Е. Jané-Llopis), а також наукові праці Г. Пюндера (Н. Pünder) і Дж. Феррарі (G. Ferrari).

Переходячи до ознайомлення із підходами до вирішення, на яких ґрунтується адміністративне законодавство деяких зарубіжних країн, насамперед слід викласти ті з них, що стосуються меж використання адміністративних договорів для регулювання публічно-правових відносин.

Зокрема, питанням застосування адміністративних договорів присвячена окрема частина Закону Німеччини про адміністративну процедуру, яка визначає межі допустимості договірного регулювання адміністративно-правових відносин і порядок укладення, зміни та припинення дії адміністративних договорів.

Встановлюється загальне правило про можливість започаткування, зміни та припинення на підставі публічно-правових угод, якщо неможливість їх укладення не встановлена законом. Зокрема, призначеннями публічно-правових угод за законодавством Німеччини може бути:

1) заміна ними адміністративних актів шляхом укладення їх із відповідних питань з особами, до яких був би звернений адміністративний акт (ст. 54 Закону Німеччини про адміністративну процедуру);

2) усунення невизначеності щодо прав та обов'язків сторін адміністративно-правових відносин на основі компромісу після детального дослідження фактичних обставин справи та якщо адміністративний орган вважає це доцільним (ст. 55 Закону Німеччини про адміністративну процедуру) [1].

Так само, звернувшись до положень Закону Тайваню про адміністративну процедуру, можемо констатувати, що вони допускають можливість започаткування, зміни та припинення адміністративно-правових відносин за адміністративним договором, крім випадків, що встановлені законодавством, або якщо це є неможливим через природу відповідних суспільних відносин (ст. 135 Закону Тайваню про адміністративну процедуру). Якщо адміністративний орган не може встановити факти або правовідносини як основу для владного управлінського рішення, незважаючи на проведення офіційного адміністративного розслідування, адміністративний орган може укласти компромісну угоду або адміністративний договір із громадянином замість адміністративного акта з метою врегулювання публічно-правового спору й ефективного досягнення мети адміністрування (ст. 136 Закону Тайваню про адміністративну процедуру). Цивільне законодавство застосовується для регулювання питань адміністративних договорів, якщо щодо цих питань немає спеціальних положень адміністративного законодавства (ст. 149 Закону Тайваню про адміністративну процедуру) [2].

Схожим чином сфера застосування адміністративних договорів визначається Законом Іспанії про засади адміністративних процедур органів публічного адміністрування від 1 жовтня 2015 р. № 39/2015, за яким публічна адміністрація може замість адміністративних актів визначати права й обов'язки учасників публічно-правових відносин укладенням адміністративного договору, переговорна процедура для узгодження умов якого може бути започаткована до або на будь-якому етапі адміністративного провадження (ч. 1 ст. 21 Закон Іспанії про засади адміністративних процедур).

Деталізуючи вищевикладене загальне положення, ч. 1 ст. 86 Закону Іспанії про засади адміністративних процедур уповноважує органи публічного адміністрування укладати адміністративні договори як з іншими органами публічного адміністрування, так і з приватними особами, якщо ці адміністративні договори не суперечать принципам національного законодавства, не вирішують питання, щодо яких не можуть вестися переговори, та спрямовуються на задоволення публічних інтересів, що лежать у полі компетенції відповідних органів публічного адміністрування [3].

Широкими повноваженнями щодо договірного регулювання адміністративно-правових питань наділяються й адміністративні органи Франції. Йдеться про те, що, як зауважив, дослідивши законодавство Франції, яке регулює укладення договорів адміністративними органами, Дж. Феррарі, вони можуть бути як цивільно-правовими, так і адміністративними відповідно до природи пунктів, котрі вони включають. За спостереженнями вченого, деякі пункти є спільними для обох випадків, наприклад, заборона арбітражних положень або положення, що стосуються компетенції державних органів. Деякі інші лежать поза звичною структурою та змістом цивільно-правових договорів, і величезна судова практика визначає їх із часом надзвичайний характер, маючи на увазі поширення на них публічно-правового режиму. Здебільшого надзвичайні положення пов'язані з виконанням завдань адміністративних

органів, визначених традиційною основою французького адміністративного законодавства. Взагалі державні органи влади вважаються здатними користуватися повною свободою договору відповідно до ст. 4 Декларації прав людини та громадянина 1789 р. так само, як і приватні особи, хоча французька конституційна рада сумнівається в тому, що конституційний захист є однаковим. Вираження згоди публічного суб'єкта залежить насамперед від його компетенції, але цивільно-правові теорії, що стосуються пороків волі, основних елементів волевиявлення, необхідності законних цілей тощо, переносяться у поле адміністративних договорів [4, с. 241–242].

У порівняння до вищевикладеного, американським законодавством про адміністративну процедуру передбачено можливість використання адміністративних договорів передусім як засобу мирного врегулювання публічно-правових спорів.

Зокрема, за змістом глави 5 «Адміністративна процедура», частини I «Загальні положення про органи влади» розділу 5 «Урядові організації та працівники» Кодексу законодавства США альтернативними засобами вирішення спорів є будь-які процедури, призначенням яких є усунення розбіжностей і досягнення оптимального рішення щодо будь-яких спірних питань, включаючи, зокрема, примирення, посередництво, встановлення фактів, оперативний та і розгляд питання за участю сторін за квазі-судовими правилами, арбітраж, використання урядових уповноважених із відповідних питань або будь-яку комбінацію цих процедур. Завершуються процедури мирного врегулювання публічно-правових спорів зазвичай ухваленням остаточних письмових угод (п. 5 ч. 1 ст. 571 розділу 5 Кодексу законодавства США) [5].

В окремих зауваженнях Конгресу США до положень законодавства про засоби мирного врегулювання публічно-правових спорів американський парламент вказав на те, що:

- адміністративна процедура примирення має на меті запропонувати оперативні, експертні та недорогі засоби вирішення спорів як альтернативу судовим спорам у федеральних судах;

- адміністративні провадження стають дедалі більш офіційними, дорогими та тривалими, що призводить до непотрібних витрат часу та зменшення ймовірності досягнення консенсусного вирішення спорів;

- альтернативні способи вирішення спорів використовуються у приватному секторі протягом багатьох років і за відповідних обставин дають рішення, які є більш швидкими, менш дорогими та менш конфліктними;

- такі альтернативні засоби можуть призвести до більш креативних, ефективних і розумних результатів;

- такі альтернативні засоби можуть бути вигідно використані в різноманітних адміністративних програмах;

- чіткий дозвіл на використання добре перевірених методів вирішення спорів усуне неоднозначність повноважень адміністративних органів;

- федеральні органи можуть не тільки отримати переваги методів, розроблених у приватному секторі, але й узяти на себе ініціативу щодо подальшого розвитку та вдосконалення таких методів;

- наявність широкого спектру процедур вирішення спорів і більш глибоке розуміння найбільш ефективного використання таких процедур сприятимуть покращенню роботи уряду та покращенню обслуговування суспільства [6].

Водночас, незважаючи на переваги та потенціал процедур мирного врегулювання публічно-правового спору на основі взаємних поступок із їх закріпленням адміністративним договором, за деяких обставин суб'єкт владних повноважень має ухвалити управлінське рішення лише за правилами загального порядку. Зокрема, законом не допускається вживати заходів до мирного врегулювання публічно-правового спору, якщо:

- остаточно й авторитетне вирішення питання необхідне для адміністративно-правового прецеденту, і компромісне рішення за підсумками мирного врегулювання провадження навряд чи буде сприйняте як авторитетний прецедент;

- справа стосується або може стосуватися особливо важливих питань державної політики, що вимагають додаткових процедур до ухвалення остаточного рішення, а процедура мирного врегулювання, швидше за все, не послужить для розробки позиції для адміністративних органів, яка може дотримуватися у відносинах з усіма суб'єктами;

- особливе значення має дотримання ustalених підходів до вирішення відповідних питань, через що недоцільним є збільшення варіацій у індивідуальних справах, що виключає перспективність процедур мирного врегулювання;

- справа має істотний вплив на права й обов'язки фізичних або юридичних осіб, котрі є сторонами у справі;

- важливою є повна публічність засобів і процедур прийняття рішення у справі, а процедури мирного врегулювання завжди передбачають певну конфіденційність;

- адміністративний орган має зберігати за собою можливість оперативно переглядати шлях виконання поставлених перед ним завдань залежно від обставин, що змінюються, що унеможливує послідовне дотримання адміністративним органом погоджених правил поведінки із його контрагентом за угодою про врегулювання публічно-правового спору (ч. «b» ст. 572 розділу 5 Кодексу законодавства США) [5].

На доповнення до використання адміністративних договорів для юридичного оформлення умов примирення приватних осіб із адміністративними органами цей адміністративно-правовий регуляторний інструмент за законодавством США може закріплювати правила співробітництва між адміністративними органами.

Так, за змістом положень американського законодавства про розпорядження публічними ресурсами державні органи мають не допускати дублювання повноважень (проведення перевірок, запиту та камерального дослідження документів тощо) шляхом укладення адміністративних угод про співробітництво. Також законом встановлена можливість співпраці адміністративних органів, яка регламентується адміністративним договором, що, зокрема, передбачає виплату компенсації адміністративним органом, який звернувся по допомогу, на користь його контрагента. Будь-який адміністративний договір має містити процедури вирішення питань, що можуть постати під час його виконання (ст. 42.002 «Договори між державними органами» частини Електронного кодексу законодавства із положеннями про розпорядження федеральними ресурсами) [7].

Деталізуючи правила адміністративного співробітництва державних органів, американське законодавство встановлює: адміністративний орган, що є виконавцем, та адміністративний орган, який звернувся по допомогу, мають укласти письмову міжвідомчу угоду, у якій мають визначатися загальні умови, що

регулюють відносини між сторонами, включаючи ролі та відповідальність за планування, виконання контрактів та адміністрування конкретних завдань. Адміністративний орган, котрий звернувся по допомогу, має надати адміністративному органу, що є виконавцем, інформацію про будь-які специфічні умови та відповідні статuti, положення, директиви та інші відповідні вимоги для їх включення до адміністративного договору. У разі їх відсутності адміністративний орган, який звернувся по допомогу, повідомляє про це письмово [8].

Так само за компетентними органами держав-учасниць ЄС закріплюється свобода з урахуванням положень європейського законодавства визначати на договірних засадах порядок виконання їхніх публічних функцій.

Вкрай важливим визнається визначення того, у яких випадках договори між адміністративними органами не підпадають під дію законодавства про публічні закупівлі. Згідно із практикою Європейського суду справедливості сам по собі факт того, що обидві сторони угоди самі є адміністративними органами влади, не виключає застосування правил публічних закупівель, однак застосування правил державних закупівель не має перешкоджати можливості адміністративних органів виконувати покладені на них завдання, у т. ч. щодо надання публічних послуг, використовуючи власні ресурси, що включає можливість співпраці з іншими адміністративними органами. Водночас визнається за необхідне забезпечити, щоб будь-яка державно-державна співпраця не призвела до спотворення конкуренції щодо приватних суб'єктів господарювання, оскільки це ставить приватного постачальника послуг у позицію переваг перед конкурентами. З огляду на це законодавством ЄС встановлено, що адміністративні договори на спільне надання публічних послуг можуть не підпорядковуватися правилам, викладеним у директивах про публічні закупівлі, за умови, що 1) вони укладаються виключно між адміністративними органами, 2) співробітництво адміністративних органів регулюється виключно міркуваннями, які стосуються суспільних інтересів і 3) жоден постачальник приватних послуг не має переваги перед конкурентами [9].

Відповідно до засад європейського законодавства адміністративним органам гарантується можливість спільно надавати публічні послуги шляхом співпраці, не зобов'язуючись використовувати будь-яку конкретну юридичну форму. Така співпраця може охоплювати всі види діяльності, пов'язані з наданням послуг і виконанням завдань, покладених або добровільно взятих на себе органами влади, як, наприклад, обов'язкові або добровільні завдання місцевих або регіональних органів влади або послуги, що надаються конкретними органами згідно з адміністративним законодавством. Послуги, які надаються різними органами-учасниками, не обов'язково повинні бути однаковими; вони також можуть доповнювати одна одну. Для виконання цих умов співробітництво адміністративних органів має базуватися на концепції кооперації, за якою не вимагається від усіх органів, що беруть участь, виконання основних договірних зобов'язань, доки існують зобов'язання сприяти спільному виконанню визначеного законодавством завдання. Крім того, виконання умов договорів про співробітництво, включаючи будь-які фінансові платежі між адміністративними органами, має ґрунтуватися виключно на міркуваннях, що стосуються суспільних інтересів [9].

Далі, звертаючись до нормативно-правових і наукових джерел, у яких висвітлюється порядок діяльності адміністративних органів Сполученого Королівства, видається доречним навести спостереження Г. Пюндера щодо того, що виконавча влада у цій країні наділяється широкими дискреційними повноваженнями визначати інструментарій виконання їхніх завдань. Основним керівним орієнтиром для урядових організацій слугують природна справедливість у питаннях прав, привілеїв і законних очікувань приватних осіб [10, с. 955–956]. З огляду на це категоричних принципів або формальних правових перешкод для використання договорів для адміністративно-правового регулювання суспільних відносин за правом Сполученого Королівства немає.

Ознайомившись із практикою договірної регуляції адміністративно-правових відносин адміністративними органами Сполученого Королівства, звернемо увагу на те, що цей інструмент адміністративно-правового регулювання широко використовується для визначення правил поведінки адміністративних органів і приватних осіб у багатьох галузях економіки та сферах публічного адміністрування.

Зокрема, адміністративними договорами між податковою адміністрацією та платниками податків чи їхніми об'єднаннями може конкретизуватися порядок виконання ними їхніх податкових зобов'язань або він може адаптуватися до особливостей їхньої фінансово-господарської діяльності.

Йдеться про те, що Податковою та митною службою Сполученого Королівства видане керівництво про адміністративні угоди з торговельними підприємствами, відповідно до положень якого за умовами цих угод торговельним підприємствам дозволяється використовувати особливі процедури, що враховують індивідуальні обставини діяльності цих підприємств, щоб вони своєчасно та повною мірою могли виконувати їхні зобов'язання згідно із законодавством про податок на додану вартість. Водночас у документі зауважується, що угоди стосуються лише тих питань, у яких податково-митна адміністрація за законом має певні межі управлінського розсуду, та вони не забезпечують жодних прямих фінансових переваг для відповідних підприємств або звільнення їх від законодавчих вимог щодо податку. Угоди можуть запропонувати унікальні рішення конкретних проблем і зменшити навантаження на бізнес. Деякі з них можуть бути корисними для інших підприємств, але окремо вказується, що не підприємства не можуть застосовувати будь-який спеціальний метод, який ґрунтується на цих угодах, якщо податково-митна адміністрація заздалегідь це не дозволить. Більше того, жодна з цих угод не може замінити будь-яку подальшу зміну законодавства, а також може бути скасована податково-митною адміністрацією в будь-який час в односторонньому порядку [7].

З дотриманням цих самих принципів регулювання публічно-правових питань на договірних засадах урядом Сполученого Королівства уклалися адміністративні договори щодо обмеження реклами тютюнових виробів. Так, за повідомленням Комітету з питань охорони здоров'я Палати громад Парламенту Сполученого Королівства, британські тютюнові підприємства цілком визнають, що їхнє бачення низки питань, пов'язаних із тютюном і палінням, значно відрізняється від міркувань уряду, однак виробники та розповсюджувачі залишаються відданими повноцінному співробітництву з урядом і впевнені, що обмін думками та продовження конструктив-

ного діалогу є єдиним надійним способом напрацювання оптимального регуляторного середовища для реалізації комерційних стратегій підприємств і досягнення цілей уряду. Цей діалог призвів, головним чином, до системи добровільних угод, що охоплюють модифікацію продукції, маркування, рекламу та спортивне спонсорство. Ця добровільна база дала уряду систему регуляторного контролю, яка є гнучкою, швидкою й ефективною [11]. Так само, за висновками зарубіжних вчених, Сполучене Королівство стало майданчиком давніх дебатів щодо переваг добровільного регулювання галузей економіки перед застосуванням імперативних регуляторних засобів. Вперше маркування інформації про здоров'я на алкогольних výroбах було обговорено в 1991 р., коли вперше була укладена угода між урядом Сполученого Королівства й алкогольною промисловістю, яка включала розміщення вмісту одиниць алкоголю на етикетках. У 2003 р. було запропоновано запровадити попередження у вигляді тих, що розміщуються на пачках тютюну, для всіх алкогольних продуктів, а також рекомендації щодо обмеження споживання алкоголю обсягами з низьким ризиком, однак уряд Сполученого Королівства вирішив йти шляхом саморегулювання під керівництвом галузі й уклав добровільну угоду з алкогольною промисловістю у 2007 р. [12].

Використання адміністративних договорів для державного регулювання окремих галузей економіки та певних питань публічного адміністрування є вкрай поширеним явищем і в деяких інших європейських країнах.

Зокрема, перший голландський національний план екологічної політики, запроваджений у 1989 р., відвів центральну роль використанню добровільних пактів у реалізації цілей політики охорони навколишнього природного середовища. Зберігаючи чинні правові інструменти в регуляторному арсеналі екологічних відомств, метою пактів як угод між органами влади та юридичними особами приватного права є збільшення гнучкості у виборі оптимальних і найбільш ефективних способів поліпшення екологічних показників господарської діяльності шляхом саморегулювання. Зокрема, унікальною особливістю голландського підходу в пакті про упаковку є поєднання розширеної відповідальності виробника, аналізу життєвого циклу продукту та ринкового економічного аналізу для оптимізації заходів щодо зменшення забруднення, пов'язаного з пакуванням продуктів, і відходів, пов'язаних з упаковками. Для досягнення цілей угоди про пакування уряд і представники відповідних промислових секторів узгодили низку заходів для досягнення цілей охорони та збереження навколишнього природного середовища та санкції за їх недотримання [13, с. 6].

Крім вищенаведених прикладів, історія європейського й американського адміністративного права у контексті впровадження адміністративно-правових відносин публічно-правовими угодами може бути представлена адміністративними договорами про: зменшення впливу пестицидів на навколишнє природне середовище (Сполучене Королівство); зменшення вмісту акриламідів (канцероген) у харчових продуктах (Німеччина); заборону телереклами тютюнових виробів і покращення систем управління автоматами торгівлі тютюновими виробами (Південна Африка); запровадження пакування для лікарських засобів, що виключають безконтрольний доступ дітей (Сполучене Королівство); зменшення площ звалищ старих транспортних засобів (Франція, Німеччина); збільшення використання

переробленого паперу у друкованих виданнях (США); запровадження правил збирання та переробки використаних батарейок (Бельгія); покращення доступу до фінансових послуг (ПАР); покращення якості бензину (Італія); підвищення інклюзивності робочих місць (Швеція); зменшення викидів парникових газів автомобілями (Канада, Австралія та ін.) [14, с. 3–5].

Висновки. Взвзявши до уваги вищевикладене, можемо підсумувати, що у зарубіжних країнах адміністративний договір насамперед може укладатися замість адміністративних актів для врегулювання відповідних адміністративно-правових відносин на договірних засадах шляхом їх започаткування, зміни та припинення, крім випадків, встановлених законодавством, або якщо це є неможливим через природу відповідних суспільних відносин (Німеччина, Іспанія, Сполучене Королівство, Тайвань). Більше того, адміністративний договір може бути інструментом договірної адміністративно-правової регулювання для визначення правил поведінки адміністративних органів і приватних осіб у багатьох галузях економіки та сферах публічного адміністрування. Зокрема, адміністративними договорами між податковою адміністрацією та платниками податків чи їх об'єднаннями може конкретизуватися порядок виконання ними їхніх податкових зобов'язань або він може адаптуватися до особливостей їхньої фінансово-господарської діяльності (Сполучене Королівство). Адміністративний договір може також забезпечити збільшення гнучкості у виборі оптимальних і найбільш ефективних способів досягнення цілей законодавства зі створенням прийнятних умов для діяльності відповідних юридичних і фізичних осіб (Нідерланди).

Також адміністративний договір може використовуватися для оформлення умов мирного врегулювання публічно-правового спору між адміністративним органом і приватною особою на основі взаємних поступок і для якомога ефективнішого виконання завдань публічного адміністрування. Водночас законодавством запроваджуються обмеження можливостей примирення сторін публічно-правового спору за деяких обставин, зокрема, через те, що остаточне й авторитетне вирішення питання необхідне для адміністративно-правового прецеденту, справа має істотний вплив на права й обов'язки фізичних або юридичних осіб, котрі не є сторонами у справі, особливе значення має дотримання ustalених підходів до вирішення відповідних питань, через що недоцільним є збільшення варіацій у індивідуальних справах, важливою є повна публічність засобів і процедур прийняття рішення у справі тощо (США).

На доповнення до того адміністративним договором може закріплюватися домовленість між адміністративними органами з питань розмежування компетенції чи визначення порядку взаємодії між ними, за умови дотримання вимог конкурентного законодавства та інших обмежень (держави-члени ЄС та ін.). За найкращими практиками, передбаченими законодавством зарубіжних країн, адміністративний орган, що є виконавцем, та адміністративний орган, який звернувся по допомогу, мають укласти письмову міжвідомчу угоду, у якій мають визначитися загальні умови, що регулюють відносини між сторонами, включаючи права, обов'язки та відповідальність, межі публічності результатів виконання зобов'язань за адміністративним

договором, механізми вирішення спорів та інші правила взаємодії між адміністративними органами, необхідні для досягнення визначених адміністративним договором цілей (США).

Література:

- Germany Administrative Procedure Act (Verwaltungsverfahrensgesetz) of 25 May 25 1976. Last updated: 11 December 2008. URL: <https://germanlawarchive.iuscomp.org/?p=289>.
- Administrative Procedure Act of the Republic of China of 3 February 1999. Amended on 30 December 2015. URL: <https://law.moj.gov.tw/ENG/LawClass/LawParaDetail.aspx?pcode=A0030055&bp=17>.
- Law of Kingdom of Spain on the Common Administrative Procedure of the Public Administrations of 1 October 2015 No 39/2015. URL: <https://afyonluoglu.org/PublicWebFiles/Reports/PDP/2015%20Spain-Law%2039-2015%20Common%20Administrative%20Procedure%20of%20PA.pdf>.
- Ferrari G. The contracts of public administrations. *Revista de la Facultad de Derecho de Mexico*. 2018. Tomo LXVIII, Numero 271. DOI: 10.22201/fder.24488933e.2018.271.65340.
- 5 U.S.C. (United States Code: Government organization and employees). Chapter 5 – Administrative procedure, subchapter IV – alternative means of dispute resolution in the administrative process. URL: <https://www.govinfo.gov/content/pkg/USCODE-2009-title5/html/USCODE-2009-title5-partI.htm>.
- Administrative Dispute Resolution Act (5 USC 581 note) : US Public Law 101-552 of November 15 1990. URL: <https://www.govinfo.gov/content/pkg/STATUTE-104/pdf/STATUTE-104-Pg2736.pdf>.
- Administrative agreements with trade bodies (VAT Notice 700/57) of 9 August 2004. Last updated: 29 April 2020. URL: <https://www.gov.uk/guidance/vat-administrative-agreements-with-trade-bodies-notice-70057>.
- 48 CFR Subpart 17.5 – Interagency Acquisitions. URL: <https://www.law.cornell.edu/cfr/text/48/part-17/subpart-17.5>.
- Directive 2014/24/EU of the European Parliament and of the Council of 26 February 2014 on public procurement and repealing Directive 2004/18/EC Text with EEA relevance. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32014L0024>.
- Pünder H. German administrative procedure in a comparative perspective: Observations on the path to a transnational ius commune proceduralis in administrative law. *International Journal of Constitutional Law*. 2013. Volume 11, Issue 4. pp. 940–961. URL: <https://doi.org/10.1093/icon/mot045>.
- Health Committee of House of Commons Publications (2000). Memorandum by the Tobacco Manufacturers' Association of 20 January 2000. URL: <https://publications.parliament.uk/pa/cm/199900/cmselect/cmhealth/27/0012001.htm>.
- Jané-Llopis E., Kokole D., Neufeld M. et al. What is the current alcohol labelling practice in the WHO European Region and what are barriers and facilitators to development and implementation of alcohol labelling policy? WHO Regional Office for Europe Health Evidence Network Synthesis Report. 2020. № 68. URL: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK558554/>.
- OECD Environment Directorate. Extended producer responsibility (phase 2). Case study on the Dutch packaging covenant of 12 May 1998. ENV/EPOC/PPC(97)22/REV2. URL: [http://www.oecd.org/officialdocuments/publicdisplaydocumentpdf/?doclanguage=en&cote=env/epoc/ppc\(97\)22/rev2](http://www.oecd.org/officialdocuments/publicdisplaydocumentpdf/?doclanguage=en&cote=env/epoc/ppc(97)22/rev2).
- Bryden A., Peticrew M., Mays N., Eastmure E., Knai C. Voluntary agreements between government and business – A scoping review of the literature with specific reference to the Public Health Responsibility Deal. *Health Policy*. 2013. № 110 (2–3). pp. 186–197.

Boiko O. Subject of administrative contract: experience of foreign countries

Summary. As a result of an investigation into foreign laws and regulations concerning administrative agreements, the author in particular found that in foreign countries administrative agreement can be concluded instead of administrative acts to regulate the relevant administrative relations on a contractual basis by initiating, amending and terminating them, except for cases prescribed by law or if this is not possible due to the nature of the relevant public relations (Germany, Spain, the United Kingdom, Taiwan). Moreover, an administrative agreement can be a tool of regulation aimed to determine the rules of conduct of administrative authorities and persons in many sectors of the economy and public administration. For instance, administrative agreements between the tax administration and taxpayers or their associations may specify the procedure for fulfilling their tax obligations or it may be adapted to the specifics of their financial and economic activities (United Kingdom). An administrative agreement can also provide increased flexibility in choosing the optimal and most effective

ways to achieve the objectives of the legislation while creating acceptable conditions for the activities of the relevant legal and natural persons (Netherlands).

Furthermore, an administrative agreement can be used to formalize the terms of peaceful settlement of a public law dispute between an administrative authority and a private person on the basis of mutual concessions and for the most effective performance of public administration tasks. At the same time, the law restricts the possibility of conciliation of the parties to a public dispute in certain circumstances, in particular, due to the fact that the final and authoritative resolution of the issue is necessary for an administrative precedent, the case has a significant impact on the rights and obligations of persons that are not parties to the case, it is of particular importance to adhere to established approaches to settling relevant issues, which is why it is impractical to increase variations in individual cases, or it is important to fully publicize the means and procedures chosen for deciding on the case, etc.

Key words: administrative act, administrative agreement, administrative-legal regulation, interagency agreements, peaceful resolution in administrative law.